

Elmar Badermann
arkkitehti

Miten löydän sukuni Saksasta?

Tarinani alkoi 1950-luvulla istuessani iltaa Wuppertalissa äitini isän kotona, missä silloin asuin. Päivisin äreä isoisa innostui iltaisin viinilasien ääressä kertomaan usein aikaisemmista sukupolvista, Rhein-joen laivureista, jotka veivät lastia Rotterdamiin, tai Eifel-vuoriston metsänhoitajista, jotka palvelivat 1500-luvun ruhtinaita.

Myös isäni oli kerännyt tiedot esivanhemmistaan ns. Ahnenpassiin, mikä piti 1930-luvun saksalaisilla olla.

Mapit ja nauhat

Piirsin jo koululaisena esivanhempien taulukoita, kun kaverit pelasivat kadulla jalkapalloa. Äidinisän kuolema 1959 säpsäytti sen verran, että tiesin monen tarinan hävinneen ikuisiksi ajoiksi. Nauhoitin siitä lähtien muitten isovanhempieni tarinoita suurikokoisella Grundig TK5 -magnetofonilla. Sain haltuuni myös isoisän muistiinpanot: kymmeniä pölyisiä mappoja, vanhoja valokuvia vuodesta 1845 alkaen ja satoja muistiinpanolappuja.

Aloin järjestää aineistoa ja tein 1975 ensimmäisen sukukirjan. Innostus, joka alkoi 16-vuotiaana, on tuottanut kymmenkunta kirjaa eri sukuhaaroista ja myös mielenkiintoisista sukulaisista. Esim. isänäidin sisar pakeni vuosisadan alussa miestään Sumatralle, sai toisen miehen kanssa Jaavalla 5 tytärtä, jolloin isänäidin äiti matkusti sinne auttamaan lastenhoidossa ja kuoli Bandungissa Jaavalla. Laajalle levinneistä jälkeläisistä syntyi Gabriele-kirjani.

Mistä asiakirjat?

Asiatiedot sain aluksi laajan kirjeenvaihdon avulla. Saksassa monet kirkonkirjat ovat vielä seurakunnilla, toiset kirkollisissa keskusarkistoissa, kolmannet valtion tai osavaltion arkistoissa. Menee aikaa, ennen kuin selviää, missä tietyn seurakunnan tietyn ajan kirjat ovat. (Tai niiden kopiot tai mikrofilmit.) Hankalissa tapauksissa käytin apuna ammattisukututkijaa, esim. Paffen-esivanhempien selvittämisessä Herzogenrathissa. Myöhemmin kävin paikan päällä valokuvaamassa paikat, joissa he olivat asuneet, käyneet töissä 1700-luvulla ja missä heidät oli kastettu. Suvun haaroja löytyy myös Hollannin Limburgista.

Puuseppä Peter Heroltin tiedot sain taas Dürenin kaupungin arkistosta, missä oli valmis asukaskortisto. Kirjallisuudesta löytyi jopa se kiinteistö, jossa hän oli 1700-luvulla asunut, ja jopa talon kuva. Kartat ja henkilötiedot tulivat käden käänteessä.

Hankalampaa oli Badermannien selvittäminen, koska he asuivat Sleesiassa nykyään Puolalle kuuluvalla alueella. Isältäni sain paljon valmiita tietoja, mutta 1700–1600-luvulle mentäessä nopeimman avun sain Mormonikirkon Tampereen sukututkimuskeskuksesta, minne sai tilata Sleesiassa säilyneiden kirkonkirjojen kopiorullat USA:sta. Myöhemmin kävin kaksi kertaa myös Puolan arkistoissa tutkimassa alkuperäisiä kirkonkirjoja, mihin tarvittiin erikoislupa Varsovasta.

Isäni isänäiti oli tuulimyllyläri Liebigin tytär ja hänen sukunsa selvisi mikrofilmien avulla. Kuva-aineistoa sain paikan päällä Puolassa ja kirjeenvaihdon avulla vielä elävien Sleesian

Kuva 1.

Warendorfin katolisessa kirkkoherranvirastossa 1971 kirjoitettu
selväkielinen kastetodistus, joka koskee vuotta 1807.

Auszug aus dem Taufbuch

der kath. Pfarre St. Laurentius zu Warendorf

Jahrgang 1807 Seite 256 Nr. _____

Vorname des/der Getauften Maria Francisca

Vor- und Zuname, Beruf und Konfession des Vaters Joann Hermann Badde, Wirtschafter

Vor- und Geburtsname, Konfession der Mutter Clara Elisabeth Müermann

Anschrift der Eltern Warendorf

Tag der Geburt 4. April 1807 abends 7 Uhr

Tag der Taufe 6. April 1807

Name und Anschrift der Taufpaten Maria Francisca Badde Ehefrau Fischer

Sonstige Eintragungen im Taufbuch _____

R 21 Verlag Regensburg Münster 15 000 1/70

Ort und Datum Warendorf, den 2. Juli 1971

Unterschrift

i. A. Wey

Kuva 2.

Ote kuolintodistuksesta vuodelta 1835.

Selväkielinen teksti on saatu Bielefeldin katolisesta kirkkoherranvirastosta.

Auszug aus dem Sterberegister

Jahrgang 1835 Seite 394 Nr. 1

der katholischen Pfarrei (Pfarrvikarie) St. Jodokus Bielefeld

Erzdiözese Paderborn

Zu- und Vornamen Angela B o n s e
(bei Kindern auch Name und Stand der Eltern)
Stand und Wohnort ledig - Bielefeld, Hinter der Mauer
Geburtsdatum(und-ort) im Jahre 1769 geboren in Lippspringe bei Paderborn
Ort, Tag und Stunde des Todes Bielefeld - 11. Januar 1835, nachm. 5 Uhr
Todesursache Altersschwäche
Tag des Begräbnisses 16. Januar 1835 in Bielefeld
Friedhof
Bemerkungen Hinterläßt 2 außereheliche Kinder: a Johann Heinrich (genannt Nagel) 42 Jah
b Hanna verheiratete Storim in Herford,
Bielefeld den 15. Januar 1986³⁶ Jahre alt.

Nr. 43. 2000 4. 62 Bonifacius-Druckerei Paderborn

Der Pfarrer (Pfarrvikar):

Kuva 3.

Aachenin kaupungin siviilirekisterin 25.3.1826 päivätty syntymätodistus, jossa lapsen isän omakätinen allekirjoitus (nuoli), sekä todistajien että pormestarin allekirjoitukset. Caspar Masson oli isoäitini isoisä.

N°. 209 Geburts-Urkunde. 155tes Blatt.

Gemeinde Aachen.

Kreis Aachen.

Regierungs-Bezirk Aachen.

Im Jahre tausend acht hundert sechs und zwanzig, den *zwanzigsten*
funfphen des Monats *März*, *von* mittags *zwei*
Uhr, erschien vor mir *Matthias Salvers*
Bürgermeister von Aachen, als Beamten des Personen-Standes, der
Gemein Caspar Masson,
funfzig *drei* Jahre alt, Standes *Arbeiter*
wohnhaft zu Aachen, Regierungs-Departement Aachen, welcher mir ein Kind
unverheiratheten lichen Geschlechts vorzeigte, und mir erklärte, daß dies Kind am
zwanzigsten *funfphen* des Monats *März*,
Jahre tausend acht hundert sechs und zwanzig, *Morgens* *funf*
Uhr, geboren ist von *Gemein* Caspar Masson
und *von* Christina Friebe

seiner Ehefrau, Standes _____, wohnhaft zu Aachen,
in der *Sandhaul* Straße, im Hause No. *205* L. *A.*,
und erklärte ferner, diesem Kinde die Vornamen *Theodor*
Hubert zu geben.

Diese Vorzeigung und Erklärung haben statt gehabt, in Beiseyn des
Gemein *Heinrich* Masson, *zwanzig* *funf*
Jahre alt, Standes *Arbeiter*, wohnhaft zu Aachen;
und des *Herrn* Ludwig Koertgers, *zwanzig* *drei*
Jahre alt, Standes *Handlanger*, wohnhaft zu Aachen.
Und da demnach vorgenannter erklärender Theil, sowohl als die *beiden*
Beugen, nachdem diese Urkunde vorgelesen worden, mit mir unterschrieben.

→
Le Masson
C. Masson
H. Koertgers

Heinrich

pakolaisten kanssa. Tuulimyllyläri Liebigin talo 1800-luvulta on vielä pystyssä ja myllynkivet ovat pihakaivon koristeena.

Samassa kylässä ollut vesimylly kuului niin ikään esivanhemmilleni. Myllärintyttären äidin maatila löytyi myös ehjänä naapurikylästä, tuvassa vuosiluku 1799 ja navetassa ikivanha puuristikkoseinä.

Goottilaiset kirjaimet, latinan kieli

Kun tilaa kirkonkirjoista otteita ja kopioita, aikaa voi vierähtää nykyään kauankin työvoimapolun takia. Virheitäkin voi sattua; isäni sai kerran tiedon "esi-isästä", joka myöhemmin osoittautui jo lapsena kuolleeksi kaimaksi.

1700-luvun Reininmaan todistuksien suhteen saattaa tulla vaikeuksia. Ne on osittain kirjoitettu ranskaksi (Napoleonin valloitukset) tai sitten vanhoilla ns. goottilaisilla kirjaimilla, jotka tutkijan on syytä opetella ensimmäiseksi. Kun alkaa lukea vanhoja mikrofilmejä, vanha saksa voikin muuttua latinaksi. Ja sitten lyhenykset, esim. Leg. Conj. = laillisesti avioituneet. Luterilaisella alueella selviää useimmiten saksalla.

Saksassa jo Napoleon otti käyttöön 1790-luvulla siviilirekisterit, joissa oli esim. lasten syntymämerkinnän alla isän nimikirjoitus tai X. Sieltä sain monen esivanhemman nimikirjoituksen. Koko Saksassa siviilirekisterit tulivat käyttöön vasta 1870.

Iso- ja isoisovanhempien tiedot nykypäivistä 1870-luvulle asti on pakko hakea seurakuntien arkistoista ja tuoreimmat tiedot paikallisista Einwohnermeldeamteista. (Huom. tietosuoja sivullisista.)

Katoliset kirkonkirjat

Luettelot seurakunnista voi saada joko ko. hiipakunnan arkistosta tai kirjasta *Adressbuch für die kath. Kirchen Deutschlands*, joka ilmestyy joka vuosi Paderbornissa. Ehkä sen saa myös internetistä. Ks. myös Zentralstelle für kirchliche Statistik des kath. Deutschlands, D-50672 Köln, Antwerpenerstr. 35.

Luterilaiset kirkonkirjat

Jokaisessa osavaltiossa on luettelo Saksan evankelisluterilaisista seurakunnista. Lisäksi on useita kirjoja, joissa on täydellinen seurakuntaluettelo.

Oleellinen ero suomalaiseen järjestelmään on, että Bundeslandit eli osavaltiot ovat melko itsenäisiä kulttuurin, myös arkistoinnin osalta. Vieläkin kummittelee vanha valtiojako ennen vuotta 1871. Esim. entisen Braunschweigin valtion kirkonkirjojen kopiot vuoteen 1814 säilytetään Staatsarchiv Wolfenbüttelissä. Mecklenburgin alueen vanhat kirkonkirjat vuoteen 1874 asti säilytetään Domarchiv zu Ratzeburg, Domhof 12, D-23909 Ratzeburg. Sitä myöhemmät kirjat ovat osoitteessa Mecklenburgisches Kirchenbuchamt, Münzstr. 9, D-19055 Schwerin. On huomattava, etteivät arkistot suorita sukututkimusta.

Apua internetistä

Valitaan Altavistasta sanat *Genealogie* tai *Ahnenforschung* tai *Familienforschung*. Saksan- tai englanninkielisiltä nettisivuilta voi valita ajan ja (osa-)valtion sekä maakunnan. Sivulla on mm. historiikki ja ko. arkistojen osoitteet (katoliset, luterilaiset ja siviilirekisteri). Laajat arkistoluettelot eivät välttämättä sisällä kirkonkirjoja, mutta ehkä ammattiluetteloita (Zunfturkunden). On osoitteita, aukioloaikoja, arkistojen kotisivuja ja jos hyvin käy, myös tietoja arkistojen kokoelmista.

Reininmaan tärkein arkisto on: Nordrhein-Westfälisches Personenstandesarchiv Rheinland, Schlossstr. 12, D-50321 Brühl.

Saksan nettisivuilla on sivukaupalla myös erilaisia paikallisia sukuyhdistyksiä, joilla on tietoja alueen suvuista ja kirkonkirjojen sijainnista.

Helpointa on mielestäni, jos on päästy yli vuoden 1870-ajan, tilata Mormonikirkon mikrofilmejä ja tutkia niitä esim. Tampereella osoitteessa Pellervonkatu 1, puh. 2554485. On otettava huomioon, että niissäkin on aukkoja, esim. Aachenin kaupungin keskeisten seurakuntien kirjoja ei ole filmattu. Kölnistä on sata-

Kuva 4.

Vaikeampi saksalaisen kirkonkirjan teksti:

1775 D. 26ten Tag Febr. Saynd Ehelich zusammen gegeben worden joannes petrus Herolt getauft zu Deuren. Undt Catharina Schlicher getauft zu Lendersdorff, in gegenwart Henricus Heimbach, undt Francisci Thomae Limpel, quä testes.

Käännös:

Vihitty 26.2.1775 Joannes Petrus Herolt, joka on kastettu Dürenissä, sekä Catharina Schlicher, kastettu Lendersdorffissa. Todistajat Henricus Heimbach ja Franciscus Thomas Limpel.

1775. d. 26ten Tag Febr. Saynd Ehelich zusammen gegeben worden
joannes petrus Herolt getauft zu Deuren, und Catharina
Schlicher getauft zu Lendersdorff, in gegenwart Henricus
Heimbach, und Francisci Thomae Limpel, quä testes.

Kuva 5.

Latinankielinen kastetodistus 2.1.1768:

Joes Michael filius Andreae Paffen, et Mariae Elis. Becker ex Feldgen Leg. Conj. Baptizatus e(st),
suscipientibus eum Paulo Becker vice Jois Becker et Odilia Wolffs.

Käännös:

Kastettu tammikuun 2. pnä. 1768 Joes Michael, laillisten aviopuolisoiden Andreas Paffenin ja Maria Elisabeth Beckerin poika Feldgenistä. Kummit Paulus Becker, jota edusti Jois Becker, ja Odilia Wolffs.

1768. Januarius.
Joes Michael filius Andreae
Paffen, et Mariae Elis. Becker ex
Feldgen Leg. Conj. Baptizatus e(st),
suscipientibus eum Paulo Becker vice
Jois Becker, et Odilia Wolffs.

kunta rullaa jo yhdestä seurakunnasta, joten etsiminen on vaikeata. Valmiita tietoja perheistä ympäri maailmaa saa internetistä Mormonien IGI-tiedostosta. Virheitä siinäkin saattaa olla kohtalaisesti.

Netissä on myös saksalaisten yksityisten harrastajien kotisivuja, joista voi löytää hyödyllisiä tietoja, esim. latina-saksa-ammattisana-kirjan.

Kirjallisuutta

Joachim Wolters:

Familien- und Stammbaum-Forschung leicht gemacht. Goldmann Verlag 1993. (Taschenbuch).

Peter Bahn:

Familienforschung und Wappenkunde. Bassermann'sche Verlagsbuchhandlung 1998.

Internet-lähteitä

www.archivenrw.de

www.Familienforschung.de

www.Ahnenforschung.de

www.Genealogie.de

Kuva 6 (kannessa).

Sukukuva vuodelta 1910, jossa pikkupoikana isäni Egon Badermann, oikealla hänen isänsä Erich, vasemmalla tämän isä August, ja istumassa tämän isä Wilhelm.

Tampereen seudun sukututkimusseura ry

Vuosikirja

Syksy 2000

Nro XXI:2
